

Nr 146.

Av herr **Lindhagen**, *om skrivelse till Konungen angående åstadkommande av ett svenskt initiativ till att grundsatsen om nationernas självbestämningsrätt må antagas till internationell lag m. m.*

Det har så många gånger framhållits och erkänts, att världen behöver en internationell rättsordning. Man anskaffar väl mellanfolklig domstol men dröjer med att giva domstolen en lag att döma efter. I brist på sådan lag måste domstolen antingen pröva efter godtycke eller ock undandragas en mängd frågor, särskilt de vitala, vilket därför ock fortfarande sker.

Omsider har uppmärksamheten blivit väckt därpå, att ett huvudkapitel i en sådan mellanfolklig lagstiftning måste vara fastslåendet av nationernas självbestämningsrätt. Därav följer att detta kapitel också bör sysselsätta sig med de nationella minoriteternas rätt inom statssamfund, med vilka de fortfarande av olika skäl måste anses vara förbundna. En annan självklar slutsats är, att frågan om rasernas likställighet, som är den högsta nationalitetsfrågan, också faller under detta kapitel.

Efter många alltifrån 1911 gjorda framställningar till svenska riksdagen och nordiska interparlamentariska förbundet i denna sak har slutligen 1921 års riksdag hos regeringen hemställt om svenskt initiativ till att rättsgrundsatsen om nationernas självbestämningsrätt måtte bli antagen till internationell lag; och år 1920 förordade omsider nämnda förbund grundsatsens upptagande i nationernas förbunds konstitution, varom de nordiska regeringarna skulle underrättas. På hemställan av »kommittén för frågor rörande nationernas förbund» fann emellertid den svenska regeringen den 29 augusti 1921 riksdagens skrivelse icke föranleda någon åtgärd, och om det nordiska interparlamentariska förbundets beslut har regeringen icke heller veterligen ens gjort något uttalande. I konsekvens med denna ståndpunkt ha de svenska delegerade i nationernas förbund icke heller där ännu påfordrat någon rättsordning eller något av dess kapitels uppförande på dagordningen. Saken har därmed såvitt på Sverige ankommer efter ett långvarigt bemödande vid olika tillfällen alldeles förfallit.

I stället har nu uppförts på dagordningarna en underavdelning i kapitlet om nationernas självbestämningsrätt, nämligen de nationella minori-

teternas rätt. Enligt min mening kan den senare frågan icke lämpligen lösryckas från den större frågan om nationernas rätt och denna icke heller från den ännu större frågan om rasernas likställighet. Det blir icke lätt att övertyga intresserade parter om, att det finnes något djupare berättigande i minoriteternas rätt, om icke också frågan om nationaliteternas rätt föres fram. Därför se vi också, hur Tjecko-Slovakiet lämnade mötet i Prag och det turkiska ombudet konferensen i Lausanne, när frågan om minoriteternas rätt väcktes. Hade man först börjat överväga nationaliteternas rätt, allas vår rätt, hade de kanske icke gått sin väg, åtminstone icke i förstone.

Dessa erinringar gjordes även av undertecknad vid nordiska interparlamentariska förbundets konferens i Stockholm och interparlamentariska unionens konferens i Wien sommaren 1922. I sådant syfte framlades på båda ställena en tilläggsresolution av nedannämnda huvudinnehåll. Detta förslag vann dock ej heller bifall.

Det hemställes emellertid,

att riksdagen ville anhänga, att regeringen måtte:

1:o återupptaga frågan om svenskt initiativ till att rättsgrundsatsen om nationernas självbestämmerätt måtte bli antagen till internationell lag samt att därvid även frågan om rasernas likställighet kommer under bedömande,

2:o göra gällande, att tryggheten av de nationella minoriteternas rätt bör övervägas i samband med förenämnda två frågor, av vilka den förstnämnda är allenast en underavdelning.

Stockholm den 31 januari 1923.

Carl Lindhagen.